

Şiire Dâir

Şiir insanın kendini anlaması, içinden ve dışından onu kuşatan ruhu hissedebilmesi ve bir yarıyı kendi kendine tedavi edebilmesidir. Şiir okuyan veya yazan bir kişi gönlüyle derinden duyduğu ve evreni içte ve dışta kuşatan bir ahenge kapılır ister istemez. Böyle bir kimse kalbindeki fevranı, zihnine yer edinmiş bütün itirazları ve gönlündeki tüm duygu katmanlarını şiirin ona sunduğu derin bir sükûnetle dindirebilir.

Bir yalnızlık deminde içinden yükselen hislerin kelimelere dökülmesi insana sevilen bir kimseyle sohbet etmiş gibi huzur verir. Şiir, insanı iyileştiren bir imkân oluverir. Bu yüzden onun insan ruhunu dingin kılan mûsikîye ve ahengiyle insanın ruhunu besleyen başka şeylere çok yakın bir yönü de vardır.

İyi bir şiir gözlerden dökülen yaşlar gibi insan ruhunun derinliğini, ihtişamını, hüznelerini hemen ele verir. Nesir insanı tanımak için yeterli olmayabilir. Fakat şiir ruhun bütün beklentilerini ve ıstıraplarını görmemizi sağlar.

İyi bir şiir insan ruhunu gösteren bir ayna gibidir. O billur köşkün içinde, yansıyan gün ışığının hareketleri gibi her şey değişken hâlleriyle arz-ı endam eder. Hayâl kırıklıkları, sevgiler, bekleyişler, ümitler bu aynada ürkek ürkek görünüp kaybolurlar. Çok derin bir duygu seli şiirin içinde akar durur. Duygular kelimelere ebediyen yerleşmek isteyen fakat onlarda bir türlü rahat edemeyen yollar gibidir.

Gerçek bir şiir çalışılabilirdiği gibi bazen de insanın kaderi ona uğrar. Şiir önce yaşanır, sonra yazılır. Şiirden kaçılmaz. Ona yakalanan kimseler çaresiz bir çırpınışın elindedir artık. Bunu sezdiğinizde sessizce bekleyip şiiri hissetmek sanırım en iyisidir. Şiir bir bütünü, bir kaderi, bir oluşu hissetmek demektir çünkü. Bir ağacın, çiçeğin, bir gündoğumunun insana yüklediği derin hisleri mısralara işlemek, doğadaki ahenge kalbimizle iştirak edebilmek demektir şiir.

Böyle bir şiirin yaşamın kelimelere bürünmüş

hâli olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü yaşam ahenktir. Şiir de ister heceyle yazılsın ister serbest vezinle, ahengi tıpkı bir elbise gibi üzerine giyer. Şekli ne olursa olsun şiirin taviz vermediği en önemli meselelerden biri onun ahengidir. Kelimeler, tesadüflerin sevkiyle bir araya gelmedikleri gibi şiirde ilk önce şairin duyabildiği bir uyumla bir bütün hâlinde duyulabilmektedir.

Öyleyse hangi vezinle yazılırsa yazılsın şiiri ahenkten ayrı düşünmek pek de mümkün değildir. Aruz ve hece vezinlerinde beliren ahengi aslında şiir gibi üstün bir ifadeye giydirilmiş elbiseler olarak görmek gerekir. Bu, başka milletler tarafından bulunmuş ahenk unsurları için de düşünülebilir. Serbest vezin ise bu ahengi kelimelere yüklemek anlamına gelir. Bu sebeple serbest vezinde şairin hâkimiyet kurabilmesi diğerlerinden daha zor ve burada kişinin şairliği daha belirgindir.

Şiirin iki kaynağı vardır: İnsanın kendisi ve tabiat. Bu iki kaynak şiirde bir ahenk içerisinde beraberdir. İnsan ve doğa, en derin hâliyle sanatta bir araya gelir. Doğanın ikram ettiği her güzellik artık şiirin mecazlar dünyasını teşkil eder. İyi bir şiir insanın duygularının olduğu kadar tabiatın da bir yorumundan ibarettir.

İnsan şiirde bir doğal hadiseyi ve unsuru işlerken aslında kendini ifade etmektedir. Dolayısıyla şiir, bizim evrenden kopuk ve uzak olmadığımızı gösteren ve ilhamımızın sığındığı bir liman olmaktadır.

Biz bedenimizle bu âlemde bahse bile değmeyecek bir yer işgal ediyor olabiliriz. Fakat duygu ve düşüncelerimizle sonsuz bir âlemde yaşıyoruz. Şiirin ilhamı duyguların ve düşüncelerin yukarıya çekilmesi anlamına gelir. İlham aslında bu anlamda duygusal bir genişleme, şiir de bunu tespit edebilmek demektir.

Şiir ister yazılsın ister yazılmasın, gönle dolan bir ilham ruhumuzun evrenin bazı sırlarını anladığını göstermektedir. Bu anlamda şiir bu sırların ifşa edilmesi demektir. Yalnız bunu yaparken gelenekte şairlerin kendi benliklerini satmak üzere hareket